

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑΣ Η. Π. Α.

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞ. ΚΡΙΚΟΥ

Ὁ διαπρεπὴς ἰατρός τῶν Ἀθηνῶν κ. Ἀλέξανδρος Κρίκος ἀνήκει εἰς τοὺς ὀλίγους οἵτινες ἐμελέτησαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ μεταναστευτικὸν μας ζήτημα. Τὸ προῖον τῆς πολυτίμου πείρας του ἐξέθεσεν διὰ κυρίων γραμμῶν ἀπὸ τῆς αἰθούσης τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν τὴν 3 Μαρτίου 1954. Ἡ διάλεξις αὕτη, 1Β' εἰς τὴν ἐφετινὴν σειρὰν τῶν ὀμιλιῶν τῆς Σχολῆς, ἐνεποίησεν ἐξαίρετον ἐντύπωσιν, διὰ τὸν ρεαλιστικὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ὁ ὀμιλητὴς ἐχειρίσθη τὸ θέμα του. Κατωτέρω τὸ ἐξόχως ἐνδιαφέρον τὴν ἐθνικὴν μας οἰκονομίαν κείμενον τῆς ὀμιλίας:

Ὁ κλονισμὸς τῆς υγείας καὶ ἡ ἠθικὴ κατὰπτωσις τὰ ὅποια παρετηρήθησαν μεταξὺ τῶν μεταναστῶν τῆς περιόδου 1900 - 1914, ὡς ἐπίσης καὶ ὠρισμέναι προσπάθειαι αἵτινες ἐξεδηλοῦντο μεταξὺ αὐτῶν νὰ ἀρνηθοῦν τὴν καταγωγὴν των, μὲ παρεκίνησαν ἤδη ἀπὸ τότε νὰ μελετήσω τὴν μετανάστευσιν ὡς θέμα, τὰ δὲ πορίσματα τῆς μελέτης ταύτης ἐδημοσιεύθησαν τὸ 1915.

Παρήλθον ἔκτοτε 35 ἔτη. Ἡ δὲ μελέτη καὶ ἄλλων συναφῶν πρὸς τὴν μετανάστευσιν θεμάτων, ὡς καὶ ἡ διεθνοποίησις αὐτῆς, μὲ ἔκκαμαν νὰ τὴν βλέπω πλέον ὡς πρόβλημα. Ἡ ἐλαφρότης, τέλος, μὲ τὴν ὁποίαν δυστυχῶς ἀντιμετωπίζεται ἐν πρόβλημα τόσον μεγάλο, μὲ ἠνάγκασε νὰ συντελέσω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν περαιτέρω διερευνήσιν του. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, βοηθούμενος καὶ ἐκ τῆς προσωπικῆς μου πείρας, ἐξεπόνησα τρεῖς σχετικὰς ἐργασίας. Τὸ πρὸν ἀποτελεῖ σταχυολόγησιν τῶν κυρίων σημείων τῶν ἐργασιῶν τούτων.

Ἱστορικὴ ἀναδρομὴ

Οἱ Ἕλληνας ὡς φυλὴ, ἔχομεν τόσον πλούσιαν παράδοσιν μεταναστευτικῶν κινήσεων, ἐθελουσίῳν καὶ μὴ, ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀφήσωμεν ἀνεκμετάλλευτα τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια προέκυψαν ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Νέου Κόσμου.

Ἦδη τὸ 1675, γίνεται εἰσήγησις εἰς τὸν Βασιλέα Κάρολον τὸν Β', ὅπως μεταφέρῃ Μανιάτας εἰς Βιργινίαν καὶ Ἰσμαϊκὴν. Ἐξ χιλιάδες περίπου ἐξ αὐτῶν, ἀναφέρεται εἰς τὴν εἰσήγησιν, εὐρίσκοντο περίξ τῶν Χανίων τῆς Κρήτης, καὶ ἄλλαι τέσσαρες χιλιάδες εἰς τὸν Μορέαν. Τούτους δὲ ἠδύνατο νὰ παραλάβῃ εἰς Βιλλαφράγκαν, ἀντὶ 5¹/₂ κομματιῶν τῶν 8 ἔκαστον, προσετίθετο δὲ ὅτι 400 ἐξ αὐτῶν, κατευθυνόμενοι εἰς Ἀμερικὴν μέσῳ Ἀγγλίας, εὐρίσκοντο εἰς τὸ Ἀλγέριον εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Τούτους ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης θὰ ἠδύνατο, καὶ χάριν εὐσπλαχνίας, νὰ ἀγοράσῃ, ἀντὶ 100 κομματιῶν τῶν 8 ἔκαστον, καὶ νὰ τοὺς ἔχη ὡς δούλους μέχρις ἀποπληρωμῆς τοῦ χρέους των, μετὰ τῶν τόκων αὐτοῦ.

Περὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἔχομεν περισσοτέρας πληροφορίας. Ἐξ ἱστορικῶν ὁμῶς πηγῶν γνωρίζομεν ὅτι μετὰ 100 περίπου ἔτη (1767), Ἕλληνας καὶ 500 Ἰταλούς, καὶ ἴδρυσεν εἰς τὴν Φλωρίδα τὴν πρώτην ἐλληνικὴν ἀποικίαν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Νέαν Σμύρνην—διατηροῦσαν τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ μέχρι σήμερον, ὅχι ὁμῶς καὶ τοὺς ἀπογόνους τῶν μεταναστῶν ἐκείνων. Οὗτοι ἔτυχον κακῆς μετα-

χειρίσεως, ἀπὸ τὸν γαιοκτήμονα τὸν ὅποιον ἀνεφέραμεν. Ἀπὸ τοὺς 1 500 ἔμειναν ἐντὸς δεκαετίας μόνον 600, οἱ ὅποιοι, βλέποντες τὸ δραματικὸν τέλος ποῦ τοὺς ἀνέμενε, ἔαμαν διαίαν ἔξοδον πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου, ὅπου καὶ ἐνεκατεστάθησαν.

Ἐκτοτε, λόγῳ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, καὶ τοῦ ἰδικοῦ μας ἀργότερον, οὐδεμία ἄλλη ἀξία λόγου μεταναστευτικῆ κίνησις ἐγένετο μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος—πλὴν τῶν ὄρφανῶν ἐκ τῆς Χίου καὶ ἐλαχίστων ἄλλων διαφυγόντων ἐκεῖθεν, οἱ ὅποιοι, ἐν διασπορᾷ εὐρισκόμενοι, ἀπερροφήθησαν ἀπὸ τὸ ἐκεῖ περιβάλλον. Ἀπὸ τὰ μέσα ὅμως τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ μεταναστευτικῆ κίνησις λαμβάνει ἄλλην μορφήν.

Ὡς τὼ, περὶ τὸ 1850, ἐγένετο ἐξόρμησις διαφόρων Ἑλλήνων ἐμπόρων ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἐντὸς δεκαετίας εἶχον ἰδρυθῆ εἰς Νέα Νὺρκην καὶ Νέα Αὐρηλίαν, 20 καὶ πλέον ὑποκαταστήματα καὶ νέοι ἐμπορικὸι οἶκοι, ἀνήκοντες εἰς τοιοῦτους Ἀγγλοέλληνας καὶ ἄλλους, οἱ ὅποιοι ὅμως μετὰ πάροδον 20ετίας διελύθησαν, πλὴν 2 ἐν Νέα Νὺρκη.

Τὴν ἐμπορικὴν ταύτην ἐξόρμησιν διεδέχθη ἄλλη, ἡ ἐμποροκαπινομηχανική. Τὸ 1890 - 95, ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας περὶ τὰς δέκα σοβαρὰ ἐπιχειρήσεις εἰσαγωγῆς καπνῶν καὶ κατασκευῆς σιγαρέττων, καὶ ἐφάνη πρὸς στιγμήν ὅτι ὁ τομεὺς αὐτὸς θὰ περιήρχετο ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται, πλὴν ἐλαχίστων, διελύθησαν.

Ἀνάλογος πρὸς τὰς ἐπεκτατικὰς αὐτάς, ἐμπορικὰς καὶ καπινομηχανικὰς ἑλληνικὰς ἐπιχειρήσεις εἶναι καὶ ἡ σημερινὴ ἐμποροναυτιλία μας. Καὶ πρέπει νὰ ἐπιβέβωμεν ὅτι, τόσοσ τὸ Κράτος ὅσον καὶ οἱ ἴδιοι οἱ πλοιοκτήται ἔχουν ἀρκετὴν πείραν τῶν ἐξοντωτικῶν μεθόδων τῶν ἐπικρατουσῶν εἰς τὸν Νέον Κόσμον, ὥστε νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι μόνον στενὴ συνεργασία, εἰς τὴν ὁποίαν δυστυχῶς ὑστεροῦμεν ὡς φυλὴ, συνεργασία ὄλων ὑπὸ μίαν σημαίαν καὶ μίαν καθοδήγησιν, θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν ἐμποροναυτιλίαν μας τὴν ἰδίαν τύχην. Ἀλλὰ αὐτὰ εἶναι ἔργα ἄλλων. Ἄλλως βεβαίως θὰ εἶχον τὰ πράγματα, καὶ ἄλλα θὰ ἦσαν τὰ συμπεράσματά μας, ἂν αἱ ἐν λόγῳ ἐπιχειρήσεις εἶχον ἐπιζήσει, ἐξαπλωθῆ καὶ πολλαπλασιασθῆ. Δυστυχῶς ὅμως τοῦτο δὲν συνέβη, καὶ ἐν συνεχείᾳ, οἱ Ἕλληνες ἠθέλησαν νὰ ἐκμεταλλεθοῦν τὰ πλεονεκτήματα τοῦ Νέου Κόσμου, ὡς βιοπαλαισταί.

Ὡς τὼ, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1900—1914, μετηγάστεισαν ἐν τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος τῶν 2 700 000 κατοίκων, 300 000 ἄρρηνες, ἡλικίας ἀπὸ 10 μέχρι 40 ἐτῶν. Ἦτοι, ἐπὶ ἐτησίων γεννήσεων 26 000 περίπου ἄρρῶν, ἔφυσγον οἱ 20 000 ἐκ τῶν καλυτέρων καὶ ἐπὶ μίαν ὀλοκλήρον 15ετίαν. (Περιοριζόμεθα δὲ μόνον εἰς τὴν περίοδον ταύτην, διότι ἐλάχιστοι μετηγάστεισαν πρὸ τοῦ 1900, μετὰ δὲ τὸ 1915 προσετέθησαν καὶ οἱ ἐν τῆς Νέας Ἑλλάδος μεταναστεύοντες· ἐκτὸς δὲ τούτου, καὶ διότι διὰ τὴν περίοδον ταύτην δυνάμεθα νὰ ὀμιλήσωμεν καὶ ἐκ προσωπικῆς μεταναστευτικῆς πείρας).

Ὡς πρὸς τὸ ποῖον τῶν ἐν λόγῳ μεταναστῶν, τῆς περιόδου 1900—1914, ἡ Στατιστικὴ Ἐπιθερὶς τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1935, (ἂν δὲν θέλομεν νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ ἄλλας πληροφορίας) μᾶς λέγει ὅτι, ἐπὶ 100 μεταναστῶν, οἱ 90 ἦσαν γεωργοί, κτηνοτρόφοι, ἐργάται καὶ ὑπηρέται. Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκαίην δὲν ὑπῆρχον ἰδιαίτεροι τάξεις γεωργῶν, ἐργατῶν, ὑπηρετῶν κλπ., εἶναι προφανὲς ὅτι τὸ σύνο-

λον σχεδόν ειχεν αποσπασθῆ ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν ἀλιείαν κλπ. Τὸ διατί, ἐξ ἄλλου, μετηνάστευσεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τόσον μεγάλος ἀριθμὸς ἀτόμων, εἰς ἡμᾶς τουλάχιστον θὰ μείνη ἐν πολλοῖς ἀνεξήγητον. Διότι πολλοὶ ἐγκατέλειψαν μεγάλας περιουσίας, ἄλλοι εὐπόρους γονεῖς, ἄλλοι καλὴν σταδιοδρομίαν κλπ. Καὶ τὸ σπουδαιότερον, διότι μεταξὺ αὐτῶν, ἦσαν καὶ 14 000 παιδιὰ κάτω τῶν 14 ἐτῶν.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι εἰς ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους συντελεστὰς αὐτῆς τῆς μεταναστεύσεως ἦτο καὶ ἡ παρακίνησις — ὅτι δηλαδὴ πολὺ συνετέλεσαν εἰς αὐτὴν καὶ οἱ πρὸ τοῦ 1900 μεταναστεύσαντες εἰς Ἀμερικὴν, ἀνερχόμενοι περίπου εἰς 15 000. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε μέγα ποσοστὸν ἀνθρώπων μὲ πείραν τῆς ζωῆς, — ἀτυχησάντων ἐμπόρων, λαθρεμπόρων, ἐγκληματιῶν κλπ. Οὗτοι ἐπεσήμανον καίρια σημεῖα πρὸς ἐκμετάλλευσιν διὰ μαζικῆς ἐργασίας, τὰς δὲ ἀπαιτουμένας χεῖρας ἠδύνατο εὐκολώτατα νὰ προμηθευθοῦν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πολὺ φθηνά.

Τοιαῦτα συμφέροντα, ἐν συνδυασμῷ καὶ μὲ τὰ συμφέροντα τῶν συγκοινωνιακῶν ἐπιχειρήσεων, ἐδωσαν ἀσφαλῶς τὴν πρώτην ὄθησιν. Δέον νὰ σημειωθῆ δὲ ὅτι καὶ τὰ συμφέροντα αὐτὰ δὲν ἦσαν μικρά. Διὰ τοῦτο καὶ εἶναι θεμιτὸν νὰ ἀμφιβάλῃ κανεὶς καὶ διὰ τὰς διαφορὰς ἐνεργείας τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων, ὅταν βλέπομεν νὰ ἐπιδιώκεται ἡ εἰσοδος εἰς τὴν χώραν ἐκείνην 24 000 μεταναστῶν ἐτησίως. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν θελήσωμεν νὰ προσάψωμεν εἰς τοὺς κινουμένους πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην τὴν ἐπιδίωξιν ὕλικῶν συμφερόντων, θεμιτὸν πάντως εἶναι νὰ μὴ τοὺς θεωρήσωμεν ἀδιαφόρους πρὸς τὴν ἐπιδίωξιν ἠθικῶν, τουλάχιστον, τοιούτων — ἀφοῦ μάλιστα, ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς κύκλους των ἠκούσθη νὰ λέγεται ὅτι «ἡ μετανάστευσις τῶν 10 000 Ἑλλήνων κατὰ τὸ 1951 ἦτο μία ἀρκετὰ τονωτικὴ ἔννεσις διὰ τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Ἀμερικῆς». Δὲν μᾶς εἶπε ὁμοῦ κανεὶς ἂν ἡ ἀφαίμαξις αὕτη ἦτο συμφέρουσα καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Σκοπιμότης τῆς μεταναστεύσεως

Πολλοὶ ἐχαρακτήρισαν τὴν βιοπαλαιστικὴν ἐκείνην μεταναστευτικὴν ἐξόρμησιν ὡς εὐεργετικὴν διὰ τὴν χώραν μας. Ἄλλοι, ὡς καταστρεπτικὴν. Πάντως, ἔλλειπουν αἱ ἀμερόληπτοι διαπιστώσεις, ὡσὰν αὐτὰς ποὺ κάμνει ἕνα ἐπιχειρηματίας συγκρίνων καὶ συσχετίζων τὰ κέρδη καὶ τὰς ζημίας του. Μόνον δὲ ἀπὸ τοιαύτας διαπιστώσεις θὰ ἠδύνατο νὰ προκύψῃ ἕνα σαφὲς συμπέρασμα. Τὸ κενὸν τοῦτο θὰ προσπαθῆσωμεν νὰ πληρώσωμεν, μὲ ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν ἀμεροληψίαν. Οἱ μετανάσται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν προσοδοφόροι, ἀπὸ ἀπόψεως ἐμβασμάτων, ἐπὶ τρία ἔτη περίπου κατὰ μέσον ὄρον ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς των, εἰς τὸν τόπον τοῦ προορισμοῦ των. Τὸ δὲ ποσὸν τὸ ὁποῖον εἰσῆχθη εἰς τὴν χώραν ὑπὸ τὸν τύπον αὐτόν, μέχρι τοῦ 1920, ἦτο περὶ τὰ 300 ἑκατομμύρια δολλάρια. Χάρις εἰς τὸ ποσὸν αὐτό, μεγάλο διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐπῆλθε μία εὐχάριστος παροδικὴ μεταβολή, εἰς τὰς κοινωνικοοικονομικὰς διαβαθμίσεις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Πολλοὶ ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τοὺς τοκογλύφους, ἄλλοι, παροδικῶς τουλάχιστον, ἔζησαν ἀνετώτερα, ἄλλοι ἐμορφώθησαν, ἄλλοι ὠφελήθησαν κατ' ἄλλους τρόπους, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία ἀνέπνευσεν ἐπὶ μερικὰ ἔτη, ἀέρα ἀνακουφίσεως. Τὸ τίμημα ὁμοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπληρώθη ἀπὸ τοὺς μετανάσταις διὰ τὴν καλυτέρευσιν αὐτῆν, ἦτο ἐπίσης πολὺ μεγάλο. Μικρὸς ἀριθμὸς ἐξ αὐτῶν, μὴ ὑπερ-

θαίνων τὰς 5 000, ηἰδοκίμησαν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὰς ἐπισημίας, 35—40 000 ἐπέστρεψαν μὲ μέτρια οἰκονομικά μέσα, 100 000 ἔμειναν ἐκεῖ φυτοζωοῦντες, ὡς ἐάν ἦσαν ἐδῶ, αἱ δὲ ὑπόλοιποι 150 000 ὑπέκυψαν εἰς πρόωρον θάνατον ἢ περιέπεσαν εἰς κοινωνικοοικονομικὴν ἐξαθλίωσιν, χωρὶς οὔτε κἀν νὰ γίνῃ λόγος διὰ τὴν ὑπαρξίν των. Ἀπλῶς ἐφθάρησαν εἰς τὸν ἀνισον ἀγῶνα ἐπιβιώσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐρρίφθησαν. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν ἀπώλεσε μόνον τὰς τελευταίας αὐτὰς 150 000. Ἀπώλεσε σχεδὸν τὸ σύνολον τῶν τότε ἐκπατρισθέντων, ἢ δὲ ἀπομάκρυναι αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν, ὁπόθεν προήρχοντο τὰ 80 ο/ο περίπου ἐξ αὐτῶν, διεσάλευσε τὴν φυσιολογικὴν σύνηθειν τοῦ πληθυσμοῦ, μὲ πολὺ δυσάρεστα ἐπακόλουθα.

Ἡ ἀριθμητικὴ δυσαναλογία μεταξὺ τῶν δύο φύλων, μεταξὺ ἀστῶν καὶ ἀγροτῶν, καὶ μεταξὺ ἰκανῶν καὶ ἀνικάνων, αἱ συνέπειαι τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἐτοίμου χρήματος, ἢ ὅποια ἐπροκάλεσε τὴν ροπὴν πρὸς τὴν ἀνάρμστον πολυτέλειαν, τὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν παραγωγὴν, καὶ τὴν ἀστυφιλίαν, ἢ σημερινὴν λειψανδρία, ἢ ἐγκατάλειψις τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ εἶδους εἰς τοὺς ἀδυνατωτέρους, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας εἶναι καὶ ἡ σωματικὴ πτώσις τῆς νέας γενεᾶς τῆς ὑπαίθρου καὶ ἄλλα, (τὰ παιδιὰ π.χ. τῆς ὑπαίθρου ποῦ ὑπολείπονται τῶν παιδιῶν τῶν πόλεων κατὰ 7 κιλά εἰς βάρους καὶ 9 ἑκατ. εἰς ὕψος), ἔχουν τὴν προέλευσίν των, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὴν ὁμαδικὴν ἐκείνην ἐξοδον τῶν 300 000 μεταναστῶν.

Τὸ μέγεθος τῆς προκυψάσης ὑποτάσεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορισθῇ, διότι αὕτη εἶναι γενικὴ εἰς ἅλας τὰς σφαίρας τῆς ζωῆς μας. Ὅπως ὅποτε ἄλλως, ἐπειδὴ, παραλλήλως μὲ τὰ ἐν Ἀμερικῇ συμβαίνοντα, παρηκολούθησα καὶ τὴν δημογραφικὴν καὶ οἰκονομικὴν κίνησιν τοῦ χωρίου μου, καὶ ἐπειδὴ αἱ ἀναλογίαι τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐκπατρισθέντων, τῶν ἐπιστρεψάντων κ.λ.π., ἀνταποκρίνονται πλήρως πρὸς τὰς συνολικὰς ἀναλογίας, παραθέτω τὰ στοιχεῖα τὰ προκύψαντα κατὰ τὴν παρελθούσαν πεντηκονταετίαν, τὰ ὅποια συναφεῖς παρατηρήσεις πείθουν ὅτι, προσαρμοζόμενα ἀναλόγως, ἰσχύουν δι' ὅλοκληρον τὴν ἡμιορεινὴν καὶ ὄρεινὴν περιοχὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἴθρὺ λοιπὸν τί συνέβη εἰς τὸ ἐν λόγω χωρίον:

Τὸ 1900	εἶχε	645	κατοίκους,	ἐξ ὧν	ἄρρενες	322	καὶ	θήλειαι	323
» 1914	»	594	»	»	»	»	»	»	304
» 1928	»	402	»	»	»	»	»	»	250
» 1942	»	340	»	»	»	»	»	»	240

Ἐτι μεγαλυτέρα πτώσις παρατηρήθη εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, καὶ γενικώτερον τὴν καλλιέργειαν. Ἀπὸ τὰ 2 800 αἰγοπρόβατα, τὰ ὅποια εἶχε τὸ χωρίον τὸ 1900, ἀπέμειναν τὸ 1940 μόνον τὰ 900, ἀπὸ δὲ τὰ 100 ἀροτριῶντα κτήνη του, μόνον τὰ 8, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς εἰς ὅλην τὴν παραγωγικὴν κίνησιν.

Τώρα, κατὰ πόσον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ καλυφθοῦν αἱ προκύψασαι ὕλικαι ζημίαι, καὶ νὰ ἐπανορθωθοῦν αἱ ἀνεπανόρθωτοι ἠθικαὶ τοιαῦται, μὲ τὰς 62 000 δολλάρια, τὰς ὁποίας ἔστειλαν οἱ 62 μετανάσται τοῦ χωρίου — ἢ μὲ τὰ 300 ἑκατομμύρια δολλάρια, προκειμένου δι' ὅλοκληρον τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα. — ἀφῆνω νὰ κρίνῃ ἕκαστος διὰ λογαριασμόν του.

Σημεριναὶ δυνατότητες μεταναστεύσεως

Φαίνεται, ἄλλως, ὅτι δὲν ἐδιδάχθημεν τίποτε ἀπὸ τὸ παρελθόν, ὥστε νὰ φρον-

τίσωμεν νὰ δημιουργήσωμεν τὰς ἀπαιτούμενας προϋποθέσεις, διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν νέων μας ἐντὸς τῆς χώρας μας. Καὶ ἰδοὺ ὅτι εὐρισκόμεθα σήμερον πρὸ νέου μεταναστευτικοῦ ἐσθηκώματος. Τὸ αἶσθημα τῆς ἀποδημίας ἔχει γίνεαι πάθος εἰς τὸν Ἕλληνα. Δὲν διερωτᾶται κὰν ἂν αὐτὸ συμφέρει εἰς τὴν χώραν του, ἢ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Ἀπλῶς θέλει νὰ φύγη —διὰ ποῦ, τοῦ εἶναι ἀδιάφορον. Ἐχει φυσικὰ συγκεχυμένας ἰδέας περὶ Ἑσθιασῆς, ἔχει ἀκούσει κάποτε ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ ἐλευθερία κινήσεως, καὶ γνωρίζει ὅτι ἐκεῖ πολλοὶ ἄλλοι ἔχουν εὐδοκιμήσει. Ἄλλὰ καὶ ἂν αὐτὰ ἦσαν κατορθωτὰ σήμερον, ὑπάρχει ἀντιθέτως τοῦτο τὸ γεγονός: ὅτι ἡ Ἑσθιασὶ σήμερον δὲν δέχεται μετανάστῃς. Καὶ ὅτι, διὰ τὰς Νέας Χώρας, ὅπου πρόκειται νὰ ὑπάγῃ, δὲν ἰσχύει τὸ νὰ ἀναχωρήσῃ ἕνας νέος ὠπλισμένος μὲ τὴν ἀτομικὴν του πρωτοβουλίαν καὶ δραστηριότητα, καὶ ὅπου εὐρεθῇ, ὅπως κκτὰ κανόνα συμβαίνει μὲ τοὺς Ἕλληνας.

Πράγματι, ἡ μετανάστευσις σήμερον ἔχει ὑποταχθῆ εἰς προγραμματισμένην διοργάνωσιν. Τὸ πόσοι θὰ φύγουν, τὸ ποῖον αὐτῶν ποῦ θὰ φύγουν, τὸ ποῦ θὰ μεταδοῦν, τὸ τί θὰ κάμουν ἐκεῖ κτλ. κτλ., εἶναι ὅλα προσχεδιασμένα. Ὅλα δὲ αὐτὰ μειώνουν τὰς μεταναστευτικὰς δυνατότητας, ὡς καὶ τὰ ἐκ τῆς μεταναστεύσεως προσδοκώμενα ὠφελήματα, τόσον δι' ἡμᾶς ὅσον καὶ διὰ τοὺς μεταναστεύοντας. Ἐπειδὴ δὲ, ἂν θέλωμεν σήμερον νὰ μεταναστεύσωμεν, πρέπει νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἐπὶ τούτῳ Ἰδρυθέντος Διεθνoῦς Μεταναστευτικοῦ Ὄργανισμοῦ, θὰ ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις τὰς δυνατότητας τῆς μεταναστεύσεως, μέσῳ τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου.

Μετὰ τὸν πόλεμον, αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι Ἰδρυσαν καὶ ἐχρηματοδότησαν μίαν Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία εἶχεν ἔργον νὰ μεταφέρῃ ἐξ Ἑσθιασῆς πρόσφυγας καὶ νὰ τοὺς ἀποκαταστήσῃ εἰς τὰς χώρας τοῦ Νέου Κόσμου. Τὴν μονομερῆ αὐτὴν Ἐπιτροπὴν διεδέχθη ἡ ἤδη ὑπάρχουσα ὑπὸ διεθνήν χαρακτῆρα, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀπώτερον σκοπὸν νὰ μεταφέρῃ ἐκτὸς τῆς Ἑσθιασῆς, πλὴν τῶν προσφύγων, καὶ 5 ἑκατομμύρια βιοπικλαιστὰς, ἐξυπηρετοῦσα οὕτω καὶ τὸ ὑπερπληθυσμιακὸν πρόβλημα τῆς Δ. Ἑσθιασῆς. Αὕτη Ἰδρύθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1951 εἰς τὰς Βρυξέλλας, παρουσίᾳ ἀντιπροσώπων πολλῶν χωρῶν τοῦ Παλαιοῦ καὶ τοῦ Νέου Κόσμου, ἐπριοκοδοτήθη μὲ 40 περίπου ἑκατομμύρια δολλάρια, καὶ, ὑπὸ τὸν τίτλον, κατ' ἀρχὰς μὲν «Προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ Μεταναστεύσεως» κατόπιν δὲ «Διεθνῆς Ἐπιτροπὴ Ἑσθιασῆς Μεταναστεύσεως» —τίτλον τὸν ὅποτον ἔχει καὶ σήμερον— ἤρχισε τὰς ἐργασίας τῆς τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1952, μὲ πρόγραμμα νὰ μεταφέρῃ εἰς διαφόρους χώρας τοῦ Νέου Κόσμου 137 000 μετανάστῃς διὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

Παρατηρήθη ὅμως, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι αἱ Νέαι Χώραι ἐφάνησαν λίαν ἐπιφυλακτικαὶ εἰς τὸ νὰ δεχθοῦν ἐλευθέρως μετανάστῃς εἰς τὰ ἀστικά των κέντρα. Διὰ τοῦτο, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὄργανισμοῦ κ. Γκίπσον μετέβη εἰς τὰς χώρας τῆς Νοτίου Ἑσθιασῆς καὶ ἀλλαχοῦ, διὰ νὰ μελετήσῃ ἐπὶ τόπου τὰ πράγματα. Εἰς δὲ τὴν σχετικὴν ἐκθεσίαν του, ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως τοῦ ἴδιου ἔτους, γράφει, ἐπὶ λέξει, τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἐπιμονὴ τῶν Κυβερνήσεων τῶν Νέων Χωρῶν, διὰ τὴν ἀποκλειστικὴν προτίμησιν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν, προέκυψεν ἐκ τῆς ἀνάγκης ὅπως φέρουν ἐν κανονικὸν ἰσοζύγιον μεταξὺ βιομηχανικῆς καὶ γεωργικῆς παραγωγῆς, διότι, ὡς ἐξελίссονται τὰ πράγματα, εἶναι ἐπόμενον νὰ μὴ διαθέτουν ἀρκετὰ τρόφιμα διὰ τὰ ἀστικά των κέντρα».

Κατόπιν τούτων, ὁ Μεταναστευτικὸς Ὄργανισμὸς συνεκέντρωσε τὰς προσπάθειάς του εἰς τὴν ἀγροτικὴν ἀποικιακὴν μετανάστευσιν. Διὰ τοῦτο, ἐπὶ τοῦ παρόντος τουλάχιστον, ἐκλέγει ἀγροτικὰς οἰκογενεῖας τὰς ὁποίας μεταφέρει πρὸς ἀποκατάστασιν, οἰκογενειάρχας οἱ ὅποιοι θὰ μεταφέρουν κατόπιν ἐκεῖ καὶ τὰς οἰκογενεῖας των ἀφοῦ δημιουργήσουν οἰκογενειακὴν ἐστίαν, μικρὸν ἀριθμὸν εἰδικευμένων ἐργατῶν, καθὼς καὶ ὄσους ἐλευθέρους ἀγάμους βιοπαλαιστὰς ἢ πρόσφυγας δύνανται νὰ ἀπορροφήσουν αἱ Νεαὶ Χῶραι εἰς ἐργασίας ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῶν πόλεων.

Ἄλλὰ καὶ ὁ τύπος αὐτὸς τῆς μεταναστεύσεως, ἡ ἀποικιστικὴ μετανάστευσις, συναντᾷ ἐπίσης πάμπολλα ἐμπόδια. Ἐν ἀπὸ τὰ κυριώτερα εἶναι τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα. Διότι ἐνῶ διὰ τὴν μεταφορὰν 5 ἐλευθέρων βιοπαλαιστῶν θὰ ἤρουν 3 000 δολλάρια, διὰ τὴν μεταφορὰν καὶ ἀποκατάστασιν ἡμελοῦς ἀγροτικῆς οἰκογενεῖας δὲν ἀρκοῦν οὔτε 15 000 δολλάρια.

Τὰ κεφάλαια αὐτά, οὔτε οἱ μετανάσται τὰ ἔχουν, οὔτε αἱ Νεαὶ Χῶραι προθυμοποιοῦνται νὰ τὰ διαθέσουν, ἀλλὰ οὔτε τὸν Ὄργανισμὸν ἐξουσιοδοτοῦν νὰ συνάψῃ ὑποχρεώσεις ἄλλας, πλὴν τῶν καθαρῶς μεταφορικῶν. Διὰ τοῦτο, ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ὄργανισμοῦ, τῇ ἐποπτεῖᾳ αὐτοῦ, φέρει εἰς ἐπαφὴν τὰς Κυβερνήσεις ἀποστολῆς μὲ τὰς Κυβερνήσεις ἐισδοχῆς, πρὸς σύναψιν διμερῶν συμφωνιῶν ἴσα, μεταξὺ τῶν ἄλλων, διευκολυνθῆ καὶ ἡ ἐπίλυσις τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος. Αἱ σχετικαὶ συμφωνίαι ἔχουν ἐν περιλήψει ὡς κατωτέρω :

«Συμφωνεῖται μεταξὺ Ὀλλανδίας καὶ Βραζιλίας, ὅπως ἡ δευτέρα δέχεται 50 ἄτομα ἐξ Ὀλλανδίας μηνιαίως. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς περιλαμβάνει κυρίως τὰ παραγωγικὰ ἄτομα καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐξαρτημένους αἱ δὲ δαπάναι θὰ καταβάλλονται παρὰ τῶν συμβαλλομένων Κυβερνήσεων καὶ τοῦ Μεταναστευτικοῦ Ὄργανισμοῦ κ.τ.λ. κ.τ.λ.».

Οἱ ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς μεταναστεύοντες, δεικνύοντες δὲ προθυμίαν καὶ ἐνεργούντες διὰ τὴν ἐκεῖ ὀριστικὴν ἀποκατάστασιν των ὡς μονίμων πλέον μελῶν τῆς ἐκεῖ κοινωνίας, θὰ τύχουν βεβαίως πάσης εὐνοίας, συνδρομῆς καὶ προστασίας. Ἀμφιβάλλομεν ὅμως πολὺ διὰ τὴν τύχην τῶν ἐλευθέρων ἀγάμων μεταναστῶν, οἱ ὅποιοι μεταφέρονται ὑπὸ ὀρισμένους περιορισμοὺς ὡς μισθοφόροι, καὶ ἴδου διατί : Ὅταν ὁ Ὄργανισμὸς αὐτὸς θὰ μεταφέρῃ φέρ'εἰπεῖν εἰς τὴν Ἑλλάδα (ἢ τὴν Αὐστραλίαν, ἢ τὴν Βραζιλίαν κτλ., ἀδιάφορον) 100 ἐλευθέρους (ἀγάμους) βιοπαλαιστὰς, αἱ ἀρμόδιαι ὑπηρεσίαι θὰ διαθέσουν αὐτοὺς καθ' ὁμάδας εἰς ἐργασίας ἐντὸς ἢ ἔξω τῶν πόλεων, ἢ καὶ κατὰ μόνας, εἰς βουστάσια, ποιμνία, ἀγροκτήματα καὶ ἄλλα ἔργα. Ἀπὸ τὰς ἐργασίας αὐτὰς θὰ τοὺς μετακινῶν ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας. Ὡς, π.χ., ἀπὸ τὸν θερισμὸν εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἢ τὰς ἐκχερσώσεις εἰς τὴν Χαλκιδικήν, εἰς τὸν τρυγητὸν τῆς Πελοποννήσου— χωρὶς ὅμως νὰ τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ παραμείνουν εἰς Λάρισαν, Κόρινθον ἢ ἄλλην πόλιν, πρὸς ἐπιδιώξιν ἄλλης κατὰ βούλησιν ἀπασχολήσεως, εἰς ἀστικά κέντρα.

Ἡ τοιαύτη ὅμως δέσμευσις εἶναι ἀσύμφορος διὰ τὸν Ἕλληνα, τόσο ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιδιώξεως. Διότι, ὅταν ὁ Ἕλληνας, εἰς τὸ ἐξωτερικὸν βεβαίως, εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ ἐμπορικὸν καὶ πνευματικὸν πεδίου δράσεως, εἶναι ὡς τὸ ψάρι εἰς τὴν ἄμμον. Καὶ ὅμως, ἐδῶ οἱ Ἕλληνες θὰ εὐρίσκονται ὑπὸ περιορισμὸν, ὡς οἱ ὀκνηροὶ σύζυγοι εἰς τινὰς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, καὶ μάλιστα ἀγνωστον διὰ πόσον χρονικὸν διάστημα. Ἡμεῖς δέ, καίτοι

γνωρίζομεν ὅτι αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι δὲν δέχονται μετανάστας, καὶ ὅτι αἱ ἄλλαι Νεαὶ Χῶραι δὲν πρόκειται νὰ δεχθοῦν μετανάστας εἰς τὰ ἀστικά των κέντρα, καὶ ἐνῶ ἐπὶ πλέον ἔχομεν λάβει καὶ διάφορα δυσάρεστα μηνύματα μεταναστῶν μας ἀπὸ τὰς Νέας Χώρας, ἐξακολουθοῦμεν νὰ ἀφήνωμεν τὰ πράγματα εἰς τὴν τύχην των, ἀδιαφοροῦντες καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων μας.

Συμπεράσματα

Καὶ τώρα, θὰ ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις τὴν θέσιν καὶ τὰς δυνατότητας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν στίβον αὐτὸν τῆς προγραμματισμένης ἀποικιστικῆς μεταναστεύσεως. Τὸ κύριον ἐνδιαφέρον τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν μετανάστευσιν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐξ αὐτῆς προοπτικὴν διὰ μελλοντικὰ ἐμβάσματα, ὡς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν διαφόρων κύκλων, οἱ ὅποιοι, προσδοκῶντες νὰ ταιμολογήσῃ μιχροπρομηθείας, ἀνακινοῦν κάθε τὸσον τὸ ζήτημα, ὀλονὲν καὶ ζωηρότερον. Ἄλλὰ καὶ αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις, ἐν τῇ προσπάθειά των νὰ ἀπαλλαγοῦν τοῦ φόβου τῆς ἀνεργίας, κάμνουν καὶ αὐταὶ ὅτι δύνανται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην.

Ἄς ἐπανέλθωμεν, ὁμῶς, εἰς τὸ θέμα τῶν ἐμβασμάτων. Μὲ τὸν μετανάστην τοῦ σημερινοῦ τύπου τῆς μεταναστεύσεως, τὰ ἐμβάσματα ἀνήκουν πλέον εἰς τὸ παρελθόν. Αἱ Νεαὶ Χῶραι, πλὴν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, αἱ ὅποιοι δὲν δέχονται ὡς προεῖπομεν μετανάστας, ζητοῦν συγκεκριημένας οἰκογενείας, τὰς ὁποίας θέλουν νὰ ἀποκαταστήσῃ ἀμέσως εἰς τὴν γεωργικὴν ἀπασχόλησιν, ἢ καὶ ἐλευθέρους ἀγρότας, τοὺς ὁποίους θὰ προσπαθήσῃ νὰ προσαρμόσῃ σὺν τῷ χρόνῳ εἰς αὐτὴν. Ἰπὸ τοιαύτας συνθήκας, ὅταν δηλαδὴ, ἓνας οἰκογενειάρχης ἀρχίζει μὲ νέον νοικοκυριὸν ἢ ἓνας ἐλεύθερος μετανάστης μὲ τὴν προοπτικὴν νὰ δημιουργήσῃ τοιοῦτον νοικοκυριόν, εἶναι ἀπολύτως παράλογον νὰ ἀναμένῃ κανεὶς ἐμβάσματα. Καὶ τοῦτο, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν υποτίμησιν τῶν νομισμάτων τῶν χωρῶν τούτων, καὶ τὰς δυσκολίας εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν ἐξαγωγὴν συναλλάγματος, — ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα*.

Ἄν ὁμῶς, διὰ λόγους στενότητος χώρου, θέλωμεν νὰ ἀπομακρυνθοῦν μερικοὶ ἀπὸ τὴν χώραν διὰ νὰ ζήσουν οἱ ἄλλοι ἀνετώτερον, ἄς ἐξετάσωμεν ἂν τὰ 25—30 ἄτομα κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς ὑπερπληθυσμός. Καὶ ἂν διαπιστωθῇ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ὑπαιθρος εἶναι ἀνεπίδεκτος περαιτέρω γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς καὶ δενδροκομικῆς ἐκμεταλλεύσεως — ὅτι πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὴν ἀναπαραγωγὴν τοῦ γένους εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους, ὅτι ἡ παρ' ἡμῖν ποσοτικὴ καὶ ποιοτικὴ ἀνεπάρκεια τῆς ὥριμου ἡλικίας εἶναι δυνατὸν νὰ τονωθῇ μὲ τοὺς ἀργοσχόλους καὶ τοὺς λαχειομανεῖς νέους τῶν πόλεων — ὅτι εἶναι λογικὸν νὰ περιμένωμεν ἠθικὴν ἐξύψωσιν ἀπὸ τὰ φυσιολογικῶς ἀδυνατώτερα στοιχεῖα ποὺ παραμένουν ἐδῶ, τότε ἄς ἐξετάσωμεν τί ἀνθρώπινον ὕλικόν ἔχομεν εἰς συγκεκριημένας οἰκογενείας, ποῦ θὰ εἶναι προτιμότερον νὰ ἀποκατασταθοῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, κατὰ πόσον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τοὺς βοηθήσωμεν· καὶ ἄς ἐνεργήσωμεν ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι χῶραι. Εἶμαι βέβαιος ὅτι, ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου, καὶ

* Γράφει, ἐπὶ παραδείγματι, μετανάστης ὀνόματι Χάρης, εἰς τὰς ἐντυπώσεις του περὶ τοῦ ταξιδίου του εἰς Βραζιλίαν τὰ ἔξῃς: «Ἀθλιεστάτην ἐπίσης ἐντύπωσιν μᾶς ἐπροξένησεν ἡ ἀνήθικος στάσις τῶν γυναικῶν, ἀνυπάρχων καὶ μὴ, ἀγκαζάροντας τὸν πρῶτον τυχόντα μέχρι ποῦ νὰ μᾶς σχολιάζουσιν καὶ οἱ διάφοροι ξένοι».

ὁ Διεθνῆς Ὁργανισμὸς θὰ κάμῃ πᾶν δυνατόν ὅπως μᾶς διευκολύνη εἰς τὸ ἔργον μας.

Φυσικά, καὶ οἱ οὕτω ἀποδημούντες θὰ στενοχωρηθοῦν, θὰ κουρασθοῦν, θὰ στερηθοῦν ἀπὸ πολλὰ εἰς τὰ ξένα καὶ ἀκατοίκητα μέρη, θὰ ἔχουν ἅμωσ μίαν, ἴσως καὶ τὴν μόνην, ἱκανοποίησιν, ὅτι θὰ ζήσουν οἱ ἀπόγονοί των καλύτερα: εἶναι καὶ αὐτὸ μία εὐχαρίστησις, ἂν ὄχι βεβαίως καὶ ἀπόλαυσις. Οὐδὲμία ἅμωσ ὑλική, ἢ ἡθικὴ, ἱκανοποίησις εἶναι ἐν ὄψει διὰ τοὺς νέους, οἱ ὅποιοι ἀποδημοῦν διὰ νὰ πλουτίσουν μὲ μισθοὺς καὶ ἡμερομίσθια. Ἡ παρατηρουμένη ἀνάπτυξις ὀρέξεως διὰ μεγαλυτέρας ἀπολαύσεις ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἢ δυσανάλογος αὐξησις κόστους αὐτῆς, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς αὐξήσεις τῶν ἀποδοχῶν ἐκ τῆς ἐργασίας, ἢ ἐπελθοῦσα διαφορὰ εἰς τὴν συναλλαγματικὴν δυναμικότητα τῶν νομισμάτων τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ἢ ἀνισομετρικὴ αὐτῶν ἱκανότης πρὸς τὰ ἀγαθὰ, οἱ φραγμοὶ τοὺς ὁποίους θέτουν αἱ Νεαὶ Χῶραι εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς τύχης, καὶ ἄλλα πολλὰ, εἶναι εἰς τὸ παθητικὸν τοῦ ἐπιδιώκοντος πλουτισμὸν διὰ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων, περισσότερον σήμερον ἀπὸ ἄλλοτε. Ἀλλὰ ἄς ἐξετάσωμεν τὰς δυνατότητας τοῦ πλουτισμοῦ εἰς μίαν οἰανδήποτε ἐκ τῶν δεχομένων μετανάστιας χωρῶν καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα, καὶ ὡς παράδειγμα ἄς φέρωμεν τὴν Βραζιλίαν.

Οἱ μισθοὶ εἰς τὴν χώραν αὐτήν, οἱ ὅποιοι, κατ' ἀναλογίαν εἶναι οἱ αὐτοὶ καὶ εἰς τὰς ἄλλας Νεὰς Χώρας, κυμαίνονται μεταξὺ 100—150 γκρουζέϊρος δι' ἀπλᾶς καὶ ὀλιγώτερον ἐδικευμένας ἐργασίας καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο ἀντιστοιχεῖ εἰς ἕνα ἕως ἕνα καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον δραχμῶν. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου, ὡς πληροφοροῦμαι, καὶ ὁ πλέον συντηρητικὸς θὰ πρέπει νὰ διαθέσῃ τὰ 70—80 ο]ο διὰ τὴν ἐν γένει συντήρησίν του. Βάσει τῶν δεδομένων τούτων, ὁ κατὰ κανόνα ἀνύπαρκτος εἰς συντηρητικότητα, οἰκονομίαν καὶ ἀκοινωνησίαν οὗτος νέος, καὶ ἂν ἐργάζεται κάθε ἡμέραν, πλὴν τῶν Κυριακῶν, θὰ ἔχει ἀποταμιεύσει ἐντὸς δεκαετίας τὸ ποσὸν τῶν 6 000 γκρουζέϊρος ἀντιστοιχοῦν εἰς 50 περίπου ἑκατομμύρια δραχμᾶς. Ἀλλὰ τί δύναται νὰ κάμῃ ὁ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς ἐξητλημένος οὗτος νέος, ἡλικιωμένος πλέον τότε, μὲ τὸ ποσὸν τῶν 50 ἑκατομμυρίων δραχμῶν ἐδῶ, ἂν θελήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ, ἢ καὶ ἐκεῖ; Σχεδὸν τίποτε! Ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπέστρεψεν ὁ μετανάστης μὲ δύο χιλιάδας δολάρια καὶ ἐκτιξε τὸν ἀχυρῶνα του, ἠγόραζε τὸ μουλᾶρι του, ἕνα χωραφάκι, ἔκαμνε τὰ δῶρα του καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου του καὶ εἶχε κάτι ὑπόλοιπον, παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτί. Ἀλλὰ καὶ τότε (1900—1914) παρετηρήσαμεν ὅτι δεκάδες χιλιάδες νέων καὶ ὠριμωτέρων τὴν ἡλικίαν, ἀφοῦ εἶδον ὅτι τὸ ὄνειρον τοῦ πλουτισμοῦ, ὅπως τὸ εἶχον φαντασθῆ, ἦτο ἀπραγματοποιήτον, τὸ ἔφριξαν, κατὰ τὴν κοινὴν ἔκφρασιν ἔξω καὶ κατεστράφησαν: πόσον μάλλον σήμερον ποῦ φεύγουν ὡς μισοφόροι!

Διαφέρει βεβαίως κατὰ πολὺ ἢ ἀποικιστικὴ μετανάστευσις, καὶ ἂν ἔχομεν πλεονάσμα ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν, καὶ τὰ ἀναγκαιοῦντα οἰκονομικὰ περιθώρια διὰ νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν ἀποκατάστασίν των, εἰς οἰανδήποτε ἐκ τῶν νέων χωρῶν, ἄς ἐνεργήσωμεν ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι χώραι.

Ἀντιθέτως, ἢ δι' ἐπιλογῆς ἀπομάκρυνσις ἔττω καὶ ὀλίγων ἀτόμων, τοῦ ποιοῦ ποῦ ἀπαιτοῦν αἱ ξέναί χώραι, δηλαδὴ ἐλευθερῶν ἀγροτῶν ἀπὸ 20 μέχρι 30 ἔτων, μὲ πλήρη ὑγίαν καὶ μὲ τόσον αὐστηρὰν ἐξέτασιν, ὥστε νὰ ἀποκλειώνται καὶ οἱ ἔχοντες ἀπλῶς πλατυποδίαν, μὲ καλὸν παρελθὸν καὶ καλὰ φρονήματα, ἐγκυμονεῖ μεγάλους κινδύνους. Ἐν παράδειγμα: Ἐπὶ 650 περίπου χιλιάδων ἀρρέ-

νων ἀπὸ 20 μέχρι 30 ἐτῶν, ἔσους ὑπολογίζομεν ὅτι ἔχει ἡ χώρα μας, εἶναι ἀμφίβολον ἂν εὐρίσκωνται περισσότεροι τῶν 60 000 εἰς οἰκισμοὺς μὲ ὀλιγωτέρους τῶν 2 000 κατοίκων, δηλαδὴ καθαρῶς γεωργοὶ καὶ ποιμένες. Καὶ ὅμως, μολοντοὶ ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἀπὸ αὐτοὺς κρέμονται οἱ νόμοι καὶ οἱ προφήται, ὅτι αὐτοὶ εἶναι διὰ τὸν τόπον τὸ στημόνι καὶ τὸ ὑφάδι—ἐν τούτοις καὶ αὐτοὺς δὲν διατάζομεν νὰ τοὺς διώξωμεν, καὶ μάλιστα χωρὶς οὔτε κἀν νὰ προδιαγραφῆται, δι' αὐτοὺς τουλάχιστον, ἀνθηρὸν τὸ μέλλον.

Ἄλλὰ ἡμεῖς δὲν ἐσκέφθημεν καὶ κἀν ἄλλο. Ὑπελογίσαμεν ποτὲ τί στοιχίζει ἓνας νέος πού ἔχει φθάσει εἰς τὸ 20ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὸν ὁποῖον παραδίδομεν ἕτοιμον, διὰ νὰ ἐκμεταλλευθῶν τὰς δυνάμεις του ἄλλοι; Φυσικὰ δὲν γνωρίζομεν πῶς σκέπτονται ἐπὶ τοῦ θέματος οἱ πολιτικοὶ καὶ οἱ οἰκονομολόγοι μας, πάντως φανταζόμεθα ὅτι εἶναι εὐκόλον νὰ διαθεσθαιώσῃ τις, ὅτι τοιοῦτου εἶδους ἐπιχειρήσεις, μὲ θετικὰ ἔξοδα καὶ ἀμφίβολα ἔσοδα, εἶναι ἱκαναὶ νὰ ὀδηγήσῃ σου καὶ τὸ Κράτος ἀκόμη εἰς χρεοκοπίαν, ἂν δὲν τὸ ἔχουν ἤδη ὀδηγήσει ἐκεῖ.

Ἐπομένως, ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς, ἀδυνατοῦμεν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὑπάρχει δυνατότης μεταναστευτικῆς κινήσεως κατὰ τὴν σήμερινὴν περίοδον. Ἄλλὰ καὶ ἂν ὑπάρχη, αὕτη δὲν θὰ ἀποβῇ ἐπ' ἀγαθῷ οὐδενός, ἐκτὸς ἴσως ἐκείνων πού τοιοῦτοτρόπως θὰ παραλάβουν ἕτοιμον ὕλικόν πρὸς ἐκμετάλλειαν.

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνέλευσιν τοῦ Διεθνoῦς Ὁργανισμοῦ ἐν Βενετία, οἱ ἐξ Ἑλλάδος μετανάσται διὰ τὸ ἔτος 1954—1955 καθωρίσθησαν εἰς 6 200, οὔτοι δὲ θὰ καταβληθῇ προσπάθεια νὰ ἀφαιρεθῶν δι' ἐπιλογῆς ἀπὸ τὸ ἀγροτικόν μας ἀπόθεμα τῶν 60 000 ἀρρέων. Ἐπιτρέπεται, ὅμως, εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὰ συμφέροντα ἐνὸς Κράτους νὰ γίνεταί μία τοιαύτη ἐκλογὴ καὶ ἐπιλογὴ ἀπὸ τὸν λαόν του; Τὸ πρᾶγμα τοῦτο θὰ τὸ ἀπέκλειε καὶ ἓνας τσοπάνης, νὰ γίνῃ εἰς τὸ ποίμνιόν του. Διότι καὶ ὁ τελευταῖος τσοπάνης γνωρίζει πολὺ καλά ὅτι, ἐὰν ἐπὶ μίαν δεκαπενταετίαν ἤθελεν ἀφαιρῆ ἑτησίως ἀπὸ τὸ ποίμνιόν του ἕστω καὶ μόνον 2 00 ἀπὸ τὰ καλύτερα ζῶα του, χωρὶς ἐν τῷ μεταξύ νὰ προβῇ εἰς διασταυρώσιν τινά, τὸ ποίμνιόν του θὰ καθίστατο ἀναποφύκτως ἐλεεινὸν ἀπὸ ἀπόψεως ἐμφανίσεως, ὅσον καὶ ἀσύμφορον ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδόσεως.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅμως, δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τοὺς βιολογικοὺς αὐτοὺς κινδύνους. Ἡ πτώσις τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῶν παιδιῶν τῆς ὑπαίθρου, ἢ συγκατάθεσις τὴν ὁποῖαν παρέχομεν εἰς τοὺς ξένους νὰ μᾶς παίρνουν τοὺς νέους μας δι' ἐπιλογῆς, ὡσὰν νὰ μπαίνουν εἰς κανένα κοπάδι ζῶων, αἱ ἑτεροδικαίαι τὰς ὁποίας παραδεχόμεθα, αἱ ξενόγλωσσοι μετονομασίαι τῶν δρόμων μας, καὶ ἄλλα, ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν συμπτώματα φυλετικῆς κοπώσεως, τὴν ὁποῖαν δὲν πρέπει νὰ ἐπιδεινώσωμεν διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως καὶ ἄλλων ἐκ τῶν υγιεινῶν στοιχείων τῆς χώρας. Ἡ κόπωσις καὶ ἡ ἐξάντλησις, εἰς ἓνα φυσικὸν ἢ ἠθικὸν ὄργανισμὸν ὡς εἶναι μία κοινωνία, δὲν ἔρχονται ἀποτόμως, οὔτε τὰ προκαλοῦντα τὰς ἐκδηλώσεις αὐτὰς αἷτια εἶναι πάντοτε εὐδιάγνωστα, διὰ νὰ προλαμβάνεται τὸ κακόν. Ἄν ἔλθουν σήμερον ὅλοι οἱ μεταξὺ 20—30 ἐτῶν ἡλικίας νέοι μας εἰς τὰς ξένας μεταναστευτικὰς ἐπιτροπὰς πρὸς ἐξέτασιν δι' ἀποδημίαν, αὐταὶ, διὰ λόγους υγείας, σκοτεινοῦ παρελθόντος, κακοσωμίας, ἐγκληματικότητος, ἀμφιβόλου νομιμοφροσύνης κ.τ.λ. θὰ ἀπορρίψουν, ὡς μὴ ἐπιθυμητοὺς διὰ τὰς χώρας των, 20 00 περίπου—ἴσως καὶ μεγαλύτερον ποσοστὸν, ἂν λάβουν ὑπ' ὄψιν μίαν μερίδα ἐκλογέων τῶν μεγά-

λων πόλεων ως μη νομιμόφρονας. Ὡς εἶναι γνωστόν, διὰ τῆς πράξεώς των ταύτης, αἱ ξένοι ἐπιτροπαὶ ἐπιδιώκουσιν νὰ παρεμποδίσουν τὴν εἴσοδον εἰς τὰς χώρας των, ἀμφιδόλου ἀξίας, ἢ καὶ ἐπιβλαβῆς διὰ τὰς κοινωνίας αὐτῶν, ἀνθρώπινον ὑλικόν. Ἡμεῖς, ὁμῶς, ἔχομεν ὑποχρεώσεις πρὸς τὸ ἀπορριπτέον τοῦτο ἀνθρώπινον ὑλικόν, δηλαδὴ τοὺς πολίτας μας, καὶ ἂν δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τίποτε ὅπως τοὺς ἐξυψώσωμεν, καὶ οὕτω ἐμμέσως μειώσωμεν τὴν ἀναλογίαν αὐτῶν ἔναντι τοῦ συνόλου, δὲν ἐπιτρέπεται ὁμῶς, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, καὶ νὰ αὐξάνωμεν τὴν ἀναλογίαν αὐτῆν, διὰ τῆς συνεχοῦς διαρροῆς μέρους ἐκ τῶν ὑγιεστέρων στοιχείων.

Ἡ ἐξελικτικὴ πρόοδος μιᾶς κοινωνίας ἢ ἡ πορεία αὐτῆς πρὸς τὴν ἔνδειαν, ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν ποσοτικῶν καὶ ποιοτικῶν ἀναλογιῶν τῶν μελῶν αὐτῆς. Παραπονοῦνται π.χ. πολλοὶ ὅτι δὲν ἔχομεν καλὴν διοίκησιν ἄλλὰ πῶς νὰ ἔχομεν καλὴν διοίκησιν, ἀφοῦ ἡ ὄριμος ἡλικία, ἣτις φυσιολογικῶς πρέπει νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὰ 17 ο]ο τοῦ πληθυσμοῦ, ἔχει σήμερον μόνον τὰ 10 ο]ο, καὶ αὐτὰ ἀποβουτυρωμένα, ἢ νὰ ἔχομεν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν καὶ εὐημερίαν, ἀφοῦ τὰ 2/3 τοῦ πληθυσμοῦ περιορίζονται μόνον εἰς τὴν κατανάλωσιν, ἢ νὰ ἔχομεν εὐγονίαν ἀφοῦ τὰ κορίτσια εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἐλλείψει νέων, ἀναγκάζονται: νὰ συνδέουν τὴν τύχην των μὲ κατωτέρους ἀνδρικοὺς τύπους, διὰ νὰ μὴ μείνουν ὡς λέγεται εἰς τὸ ράφι, ἢ νὰ ἔχομεν ἀρμονικὴν κοινωνικὴν ζωὴν, μὲ διαρκῶς αὐξοῦσαν ἀναλογίαν σωματικῶς καὶ πνευματικῶς ἀναπήρων καὶ διεστραμμένων;

Αὐτὰ, καὶ πολλὰ ἄλλα, εἶναι ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἐξετασθῇ τὸ μεταναστευτικὸν πρόβλημα, καὶ ὅχι ἐπὶ τῶν ἀερολογιῶν περὶ, ἀμφιδόλων πλέον, ἐμβασμάτων, ὑπερπληθυσμοῦ, πενίας τῆς γῆς, ἢ ἀνεργίας, ἀφοῦ διὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος δημιουργοῦμεν ὄλοεν καὶ περισσοτέρους ἀχρήστους δι' ἐργασίαν. Εἶναι βεβαίως γεγονός ὅτι αἱ μετακινήσεις τῶν λαῶν εἶναι συνυφασμένοι μὲ αὐτὴν ταύτην τὴν ζωὴν αὐτῶν καὶ θὰ συνεχίζονται ἐφ' ὅσον θὰ εὐρίσκωνται ἀνθρώποι ἐπὶ τῆς γῆς. Αἱ ὀργανωμένοι ὁμῶς κοινωναὶ ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ρυθμίζουσι τὰς μετακινήσεις αὐτὰς ἀναλόγως τῶν συμφερόντων των. Κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον, π.χ., ὅλα πείθουν ὅτι ἀπὸ τὴν μετανάστευσιν πολλὰ ἔχομεν νὰ ζημιωθῶμεν καὶ οὐδὲν νὰ ὠφεληθῶμεν, καὶ ὁ λόγος εἶναι σαφής: Διότι, ἀφ' ἐνὸς μὲν, μὲ τὴν δι' ἐπιλογῆς ἀπομάκρυνσιν μέρους τῶν ἀκμαιοτέρων νέων μας δημιουργοῦμεν ἀστάθειαν καὶ ἀναπηρίαν εἰς τὴν κοινωνίαν μας, ἀφ' ἑτέρου δέ, μὲ τοὺς περιορισμοὺς τοὺς ὁποίους θέτουν αἱ Νεαὶ Χῶραι εἰς τὰς κινήσεις τῶν μεταναστῶν, οὕτε καὶ οἱ ἴδιοι οἱ μεταναστὰται ἔχουν τίποτε νὰ κερδίσουν. Μᾶλλον ἐκθέτουν εἰς κινδύνους τὴν ὑγίαν των, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των.

Πλὴν τούτων, τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ καὶ κάτι ἄλλο, ἐπίσης σοβαρώτατον. Ὅτι, ἔναντι 3 ἢ 4 χιλιάδων νέων, διὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν πιθανότητες νὰ μεταναστεύσουν ἐτησίως κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον, καὶ οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν ἀναλογίαν ἀσήμαντον διὰ τὴν διευκόλυνσιν τοῦ ὑπερπληθυσμιακοῦ προβλήματος τὸ ὅποιον προβάλλουν τινές, ὑπάρχουν δεκάδες χιλιάδες νέοι οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ἐν ἀναμονῇ νὰ ἀποδημήσουν δι' ὅπουδήποτε καὶ οἱ ὅποιοι, ἐν διαγέρσει εὐρισκόμενοι, ἀπέχουν ἀπὸ κάθε παραγωγικὴν ἀπασχόλησιν, καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ ἀπασχολήσεις μελλοντικῆς ἀποδόσεως, εἰς θάρος καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων ἀλλὰ καὶ γενικώτερον τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας.

Πάντα ταῦτα, ἐν συνδυασμῷ καὶ μὲ τὴν προσωπικὴν μου πείραν ἐπὶ τοῦ ζη-

Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. Γ. Κ. ΒΑΛΛΗΝΔΑ

Τὴν 7ην Ἀπριλίου 1954 ἐδόθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας 84 τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν ἡ 12^η ὁμιλία τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1953-1954, μὲ ὁμιλητὴν τὸν διαπρεπῆ μηχανικὸν κ. Γεώργιον Κ. Βάλληνδαν, ὀργανωτικὸν σύμβουλον, τῶς Διευθυντῆν Μεθόδων Ὀργανώσεως τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ κλπ., περὶ τῆς σημασίας τῆς Ὀργανώσεως διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ἐθνικοῦ μας δυναμικοῦ. Ὁ κ. Βάλληνδас εἰσέλαβεν τὸ θέμα του μὲ τὴν πρωτοτυπίαν καὶ τὴν πίστιν εἰς τὰς ἰδέας του ἧτις τὸν διακρίνει καὶ ἀπέσπασε τὰς ἐπιδοκιμασίας καὶ τὰ χειροκροτήματα τοῦ πολυπληθοῦς του ἀκροατηρίου.

Εἰς παλαιότερας ὁμιλίας μου καὶ δημοσιεύματά μου εἰς ὀργανωτικά, ὀικονομικά καὶ τεχνικά περιοδικὰ κλπ., ἀπέδειξα, ἄνευ οὐδεμιᾶς μέχρι σήμερον ὑφ' οἰουδέποτε διατυπώσεως διαφωνίας, ὅτι δυνάμεθα διὰ καταλλήλου προγράμματισεως τῶν κρατικῶν ὀργανωτικῶν ἐνεργειῶν νὰ ἐξαπλασιάζωμεν τὸ ἐθνικὸν μας εἰσόδημα ἐντὸς δεκαετίας*. Τοῦτο σημαίνει ὅτι, κατ' ἀναλογίαν, ἐντὸς μιᾶς τριετίας δύναται νὰ ἐπέλθῃ συνολικὴ αὐξήσις τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος περίπου 100 τρισεκατομ. δραχ., ἐξ ὧν αὐξήσις εἰσαγωγῆς συναλλάγματος ἄνω τῶν 500 ἑκατομ. δολλαρίων καὶ συνολικὴ αὐξήσις τῶν δημοσίων εἰσόδων ἄνω τῶν 20 τρισεκατομμυρίων δραχμῶν.

Τὰ ἀνωτέρω θὰ εἶναι κατορθωτὰ ἐὰν ἡ μελέτη τοῦ πολυπλόκου θέματος τῆς ταχείας ἀξιοποιήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ δυναμικοῦ γίνῃ ὡς «σύνθετος ἐπιστημονικὴ μελέτη, ὀργανωτικὴ, ὀικονομικὴ, τεχνικὴ καὶ ἀμυντικὴ» εἰς διαδοχικοὺς κύκλους ἀξαναμένου βαθμοῦ προσεγγίσεως.

Ὁ πρῶτος κύκλος θὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ μίαν ταχείαν συνοπτικὴν μελέτην, βάσει τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων, κατὰ μίαν πρώτην προσέγγισιν. Οἱ δὲ ἐπόμενοι κύκλοι μελέτης θὰ βασισθοῦν ἐπὶ ἀκριβεστέρων νέων στοιχείων καὶ ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν «βελτιωμένων μεθόδων ἐπεξεργασίας θεμάτων», συμφώνως πρὸς σχετι-

* Βλέπε δημοσιεύματά μου εἰς «Τεχνικὰ Χρονικά», «Βιομηχανικὴν Ἐπιθεώρησιν», καὶ «Ἐπιτυλίαν» διὰ τῆς Ὀργανώσεως.

τήματος τούτου, μὲ πείθουν ὅτι τὸ μεταναστευτικὸν πρόβλημα πρέπει νὰ μελετηθῇ σοβαρώτερον, τόσον ἀπὸ ὀλικῆς καὶ ἠθικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ φυλετικῆς πλευρᾶς. Ἐν τῇ μεταξὺ ὁμῶς, καὶ ἕως ὅτου καταλήξωμεν εἰς τελικὰ καὶ θετικὰ συμπεράσματα, ἡ δι' ἐπιλογῆς ἐκλογή μεταναστῶν, καὶ ἰδίᾳ ἀγροτῶν, πρέπει νὰ σταματήσῃ. Διότι, ἐκτὸς τῶν ὅσων προανέφεραμεν περὶ τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας δημιουργεῖ διὰ τὴν χώραν ἡ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἀφαίμαξις, εἶναι καὶ ἄκρως ὀποτιμητικὴ δι' ἕνα λαὸν τῆς ζωτικότητος καὶ ἐξελίξεως εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκειται ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς σήμερον.